

SUSPENS

Verzoening van de ecologische en sociale doelen in de transitie naar een koolstofarme maatschappij

DUUR
 1/01/2015 - 31/03/2019

BUDGET
 886.626 €

PROJECT BESCHRIJVING

Zowel op Belgisch als op Europees niveau wordt de overgang naar een koolstofarme samenleving beschouwd als een belangrijk beleidsvraagstuk. In dit project situeren we ons in het kader van duurzame ontwikkeling om bij te dragen aan het debat over de wijze waarop de overgang naar een koolstofarme samenleving kan worden bereikt samen met de verzoening van ecologische en sociale doelstellingen. Zoals blijkt uit studies voor andere landen, creëren de traditionele beleidsinstrumenten vaak trade-offs tussen de verschillende doelen van duurzame ontwikkeling. De aanpak van deze trade-offs - evenals hun vertaling in de ongelijkheid tussen sociaal-economische groepen - vereist een grondige kennis van het verband tussen inkomen, consumptie en uitstoot van broeikasgassen op het niveau van de huishoudens. Daarom onderzoeken we in dit project de onderlinge verbanden en ongelijkheden die werken op huishoudniveau. We onderzoeken hoe het beleid sociale en ecologische doelstellingen kan verzoenen in de transitie naar een koolstofarme samenleving.

Meer in het bijzonder zoeken we een antwoord op de volgende vragen:

- Hoe kunnen we de trade-off verstaan tussen doelstellingen op het vlak van milieu en die van verdelende rechtvaardigheid als het gaat over het voeren van een emissie-reducerend beleid?
- Welke mechanismen kunnen verklaren hoe huishoudactoren worden beïnvloed door koolstofarme beleidsmaatregelen, en hoe daarbij sociaal-ecologische ongelijkheden worden gegenereerd?
- Onder welke voorwaarden kunnen conflicten ontstaan tussen concurrerende beleidsdoelen, en onder welke voorwaarden kunnen doelstellingen van koolstofvermindering en verdeling verzoend worden?
- Welke beleidsmaatregelen kunnen worden geïdentificeerd met een hoge kans van slagen in het verzoenen van sociale en ecologische doelstellingen, en wat zouden de gevolgen daarvan zijn voor inkomensongelijkheid, consumptie en de uitstoot van broeikasgassen indien zij worden toegepast in België?
- Wat zijn de bestuurlijke mechanismen die een rol spelen bij de zoektocht naar rechtvaardige beleidsmaatregelen om schadelijke emissies terug te dringen en wat kan België leren in termen van bestuurservaringen uit andere landen?

Om deze vragen te beantwoorden, zullen wij in dit project:

1. de rol van de huishoudactor verfijnen in transitietheorieën en de implicaties voor koolstofarme beleidsinstrumenten identificeren;
2. een geïntegreerde databank construeren met data op huishoudniveau over inkomen, consumptie en de milieu-impact van consumptie in België, en de onderlinge relaties tussen deze factoren in kaart brengen, alsook het huidige bestuurskader van lage emissie beleid in België;
3. bestaande microsimumodellen aanpassen en verfijnen om op deze nieuwe dataset te laten lopen. Dit moet het mogelijk maken om de distributieve en ecologische gevolgen van emissie-reducerend beleid gezamenlijk in te schatten;
4. beleidspakketten bestuderen die sociale en ecologische doelstellingen combineren in andere Europese landen en hun bestuurlijke context analyseren;
5. de verdelings- en milieueffecten van een selectie beleidspakketten evalueren indien ze zouden worden ingevoerd in België, op basis van de ontwikkelde databank en simulatiemodellen;
6. bijdragen aan de ontwikkeling van een nieuw beleidsparadigma, dat een integraal begrip mogelijk maakt van duurzame ontwikkeling en de multi-dimensionaliteit van sociaal-ecologische ongelijkheden.

SUSPENS

Met dit project willen we een belangrijke bijdrage leveren aan de wetenschappelijke literatuur, alsook het beleidsdebat in België bevorderen. Conceptueel situeert het onderzoek zich op het sociaal-ecologische raakvlak van duurzame ontwikkeling, een domein dat nog steeds relatief onontgonnen is, zeker als het gaat om empirische exploraties. Bij gebrek aan een algemeen aanvaard analytisch kader baseert het project zich op verschillende stromen binnen de literatuur om sociaal-ecologische ongelijkheid te conceptualiseren. Hierbij staat het huishouden centraal als actor voor de overgang naar een koolstofarme samenleving, en onderzoeken we de gevolgen voor een beleidsparadigma dat gebruikt kan worden voor de transitie naar een koolstofarme samenleving.

Methodologisch ligt een belangrijke innovatie in de constructie van de dataset en het microsimulatiemodel dat sociale en ecologische variabelen op huishoudniveau met elkaar verbindt. Dit maakt een gecombineerde evaluatie van sociale en ecologische beleidsmaatregelen, variabelen en resultaten mogelijk, op basis van een representatieve steekproef van huishoudens, waarbij we rekening kunnen houden met de diversiteit en heterogeniteit van de bevolking. Dit maakt het mogelijk om kenmerken en resultaten te differentiëren over bevolkingsgroepen en om te komen tot een beter begrip van de verdelingsmechanismen die sociaal-ecologische ongelijkheden tussen huishoudens genereren of versterken. Hierdoor kunnen we een sociaal-economische dimensie toevoegen aan de evaluatie van diverse trajecten in het kader van de transitie naar een koolstofarme samenleving. Deze statistische capaciteitsopbouw is een oefening die evidence-based beleid kan informeren met betrekking tot het consumptiepatroon van huishoudens en hun impact op het milieu.

Dialog met beleidsmakers is een integraal onderdeel van het onderzoeksproject en is gericht op het informeren van maatschappelijke actoren en op deelname aan het publieke debat. Ook wetenschappelijk kan het onderzoeksproject een katalysator zijn voor dit internationaal opkomende onderzoeksdomein en bijdragen tot de verfijning van de onderzoeksagenda.

Om de slaagkans te maximaliseren, wordt het project uitgevoerd door een multidisciplinair team bestaande uit sociologen, economen en sociaal beleidsonderzoekers die een sterk complementaire expertise in het project binnenbrengen; alle partners kunnen een track record van onderzoek van hoge kwaliteit voorleggen.

CONTACT INFORMATIE

Coördinator

Gerlinde VERBIST, Tim GOEDEME, Bea CANTILLON

Universiteit Antwerpen (UAntwerpen),
Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck
gerlinde.verbist@uantwerpen.be

Partners

Jean-Maurice FRÈRE

Federaal Planbureau (FPB)
jmf@plan.be

Tom BAULER, Edwin ZACCAÏ

Université libre de Bruxelles (ULB),
Institut de Gestion de l'Environnement et
d'Aménagement du Territoire – IGEAT,
Centre d'Etudes du Développement Durable
tbauler@ulb.ac.be